

דף הנחיות איש אשר רוח בו

מה במערך

במסגרת סדרת 'מנהיגות יהודית' למדנו כי מנהיג הוא קודם כל מנהיג של עצמו, אדם שמסוגל להנהיג את עצמו ולנהוג על פי האמת היושר. בשיעור היום נמשיך בקו הזה, נלמד אודות התכונות המאפיינות את המנהיגים היהודיים וננסה להבין כיצד הנהגות אלו יכולים להפוך אותנו לאנשים טובים יותר.

במהלך השיעור נאזין לבקשתו של משה רבנו אודות התכונות שיאפיינו את מחליפו. נלמד כיצד מאופיין המנהיג החדש, יהושע בן נון. נדון יחד על דעות שונות ועמדות מנוגדות לאלה שלנו וננסה להבין מהו תפקידו של המנהיג.

לימוד מהנה ומועיל!

כדרכנו נפתח בדיון:

מה זו מנהיגות יהודית בעיניכם?
אלו עקרונות וערכים יהודיים טוב שילוו את המנהיג בדרכו?
האם הכרתם מנהיג שהנהיג ברוח יהודית?

המנהיג היהודי הראשון - משה רבינו - פונה אל אלוקים בבקשה שימנה לו מחליף:
וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר: יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרְּוּחֹת לְכָל-בֶּשֶׂר אִישׁ עַל-הָעֶדָה (במדבר, כז, זט).

התואר הנדיר 'אלוהי הרוחות' מרמז לדברי חז"ל על בקשה עמוקה הטמונה בדברי משה:
"אֱלֹהֵי הַרְּוּחֹת" - אֱלֹהֵי הַרְּוּחֹת לָמָּה נֶאֱמַר? אָמַר לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם גָּלוּי וַיְדוּעַ לְפָנָיו דַּעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאֵינָן דּוֹמִין זֶה לָזֶה, מִנֵּה עֲלֵיהֶם מְנַהֵג שְׂיָהָא סוּבַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַּעְתּוֹ (רש"י).
המונח 'לסבול' כוונתו לשאת, כמו סָבַל. כיצד לדעתכם נכון לשאת כל אחד ואחד?

התשובה אותה מקבל משה, מפתיעה:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה, קַח-לְךָ אֶת-יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוּן אִישׁ אֲשֶׁר-רוּחַ בּוֹ וְסַמַּכְתָּ אֶת יָדְךָ עָלָיו (שם, יח).
 בעוד משה הדגיש את ה'רוחות', בתגובה הוא מקבל איש בעל 'רוח' אחת. אך החכמים ממשיכים ומבארים כי יהושע, בעל הרוח האחת, היה התשובה המדויקת לבקשתו של משה:
 "אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" - אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ, כְּאֲשֶׁר שְׁאַלְתָּ, שְׂיוּכֵל לְהִלַּךְ בְּנֶגַד רוּחוֹ עַל כָּל אֶמֶד וְאֶמֶד (רש"י).
 השאלה מתבקשת ועולה מאליה. בבקשת משה רבינו אנו לומדים מהלשון 'אלוהי הרוחות' - רוחות בלשון רבים - את החשיבות של יכולת המנהיג להכיל ולשאת דעות שונות. בתשובתו של ה' מכונה יהושע 'איש אשר רוח בו' - רוח אחת. למרות זאת מבואר כי זו התכונה שעונה על בקשתו של משה.

מדוע וכיצד? לכאורה אדם בעל רוח אחת אינו עונה על הצורך שהובהר היטב בבקשה המתייחסת ל'רוחות'!

מה דעתכם?

נניח לשאלה זו כרגע ונפנה לעסוק באחד הדברים המעניינים שיוצרים את הקהילתיות והחברה שלנו: ריבוי הדעות והשוני בין אדם לאדם.

ברכה מיוחדת נתקנה לאדם הרואה קהל רבבות:

תְּנוּ רִבְנוֹן: הַרְוָא אַכְלוּסִי יִשְׂרָאֵל אוֹמַר בְּרוּךְ חֲכָם הַרְזִים שְׁאִין דַּעְתָּם דּוֹמָה זֶה לְזֶה וְאִין פְּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִים זֶה לְזֶה (ברכות, נח, א).

על בסיס הוראה זו התפרסמה האמרה: כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות.

מדוע לדעתכם יש קשר בין השוני בפרצופי בני האדם לבין ההתייחסות שלנו לדעותיהם? לשם מה נצרכה ההקבלה הזו ומה היא מלמדת אותנו?

הסברים שונים נאמרו על השאלה בה פתחנו בשקף הקודם. בחרנו להביא את תשובתו הקולעת של רבי מנחם מנדל מקוצק.

כשם שהנך יכול לסבול שפרצופו של חברך אינו דומה לשלך, כך תסבול שדעותיו של חברך אינן דומות לדעותיך (רבי מנחם מנדל מקוצק).

לא מרגיז אותנו שהשכן נראה אחרת מאיתנו, נכון? גם דעותיו אינן אמורות להרגיז אותנו. זו אמירתו של הרבי מקוצק. האתגר שעומד לפתחנו הוא להבין כיצד זה אפשרי. איך לא נכעס כשנשמע דעה אחרת?

מדוע שוני הפרצופים אינו מפריע לנו כמו דעה שמנוגדת לדעתנו? כיצד יכולה ההשוואה הזו לסייע לנו לקבל דעות שונות ועמדות מגוונות?

לאחר שנלמד כיצד ניתן להכיל דעות מגוונות ושונות, נראה שבעצם אף מנהיג אינו יכול להנהיג לבדו. זה מתחיל כבר במנהיג הראשון, משה רבינו, הזוכה לביקורו - ולביקורתו - של חמיו יתרו: **וַיֹּאמֶר חֹתֵן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה... וְאַתָּה תִּחְזָה מִכָּל הָעָם אֲנָשֵׁי חֵיל יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי שׂוֹנְאֵי בָצַע וְשׂוֹמְתֵי עֲלֵהֶם שָׂרֵי אֱלִפִים שָׂרֵי מְאֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֶשְׂרֹת (שמות, יח, יז-כא)**

השימוש במינוח 'לא טוב' מחזיר אותנו לרגעי בריאת העולם הראשונים: **וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ (בראשית, ב, יח)**

לא טוב להיות לבד. אי אפשר להנהיג לבד. הפתרון תמיד הוא להבין ולהכיר את היכולות והתכונות של הסובבים אותנו לאפשר להם להיות חלק מהמארג הגדול של המנהיגות שלנו. הן בצירופה של האישה - עזר כנגדו - ומקסום של תכונות הגבר ותכונות האישה, הן בהעמדת שרי עשרות ושרי אלפים שיעמדו בפני העם והן בעוד אינספור הזדמנויות ודוגמאות. המנהיג אינו עומד שם לבדו, הוא לא יכול וזה לא נכון לנסות. עבודת צוות היא המפתח למנהיגות טובה.

הרב צ'ארלי הררי מסביר זאת בסרטו קצר ונחמד. מוזמנים לצפות בו יחד: [להיות מאמן](#)

למדנו על הכלת האחר, למדנו על הדרך לרתום אחרים למשימה, כעת הגיע הזמן להבין שגם אנו לא יודעים הכל: **כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל חַיִּב בְּתַלְמוּד תּוֹרָה בֵּין עֲנִי בֵּין עֶשֶׂיר בֵּין שְׁלֵם בְּגוּפוֹ בֵּין בְּעַל יִסּוּרִין בֵּין בְּחוֹר בֵּין שְׁקִיָּה זָקֵן גְּדוֹל שְׂתָשֵׁשׁ כְּחוֹ אֶפִּילוֹ הִיָּה עֲנִי הַמִּתְפָּרֵס מִן הַצְדָּקָה וּמְחַזֵּר עַל הַפְתָּחִים וְאֶפְלוֹ בְּעַל אִשָּׁה וּבָנִים חַיִּב לִקְבֹּץ לוֹ זָמַן לְתַלְמוּד תּוֹרָה בְּיוֹם וּבְלַיְלָה שְׁנָאֵמַר וְהִגִּיתָ בוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה (רמב"ם, הלכות תלמוד-תורה, פרק א הלכה ח)**

גם אדם שלמד תורה כל חייו נקרא תלמיד-חכם. תלמיד הממשיך ללמוד.

מדוע חשוב ללמוד עוד ועוד, גם אחרי שנצבר ידע רב?

כל ילד נשאל: "מה אתה רוצה להיות כשתגדל?" בשאלה זו טמונות משמעויות שעלולות לפגום באישיות המתפתחת. הילד חושב: "מה לא בסדר בלהיות 'עצמי'? האם 'עצמי' כל כך גרוע שאני צריך להפוך למשהו אחר כשאגדל?"

חכמים אומרים: "עשה תורתך קבע ומלאכתך ארעי" - הפוך את לימוד החיים לעיסוקך העיקרי, ואת המקצוע שלך למשני. השאלה אינה "מה אתה עושה לפרנסתך", אלא "מה אתה עושה למען חייך?" אם אתה רואה עצמך כ"חושב", החשיבה הופכת לבעלת חשיבות ראשונה. אם כך, עדכן את הגדרתך העצמית. למד את הסיבה לחיים בכללותה, ותחייה אותה במלואה (הרב נח וינברג, ארבעים ושמונה דרכים לחכמה)

כיצד תהפוך הלמידה לחלק משגרת יומכם?

הגיע הזמן לשוב אל השאלה בה פתחנו. כיצד 'איש אשר רוח בו' עונה על הצורך להכיל רוחות וסגנונות שונים. על מנת שהמנהיג יכול יהיה לשאת את כל סוגי האנשים ולהוביל אותם את מיצוי תפקידם, מוכרח הוא להיות איש אשר 'רוח' אחת בו. אדם שהדרך שלו ברורה והכרת התכלית בהירה אצלו כאור יום.

אדם שבקרבו משמשים בערבובייה רוחות שונות, לעולם לא יוכל לאחד את כולם אל התכלית הרצויה.

רק אדם שהמטרה ברורה לו יכול להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד' להבין ולהסביר איך כל אחד ואחד אמור להתקדם כדי להפיק מעצמו את מירב התועלת.

בואו נתרגם את מה שלמדנו היום לשפה יומיומית:

- 1) מהי ה'רוח' שבך?
- 2) כיצד נקבל דעות שונות?
- 3) מהו 'מנהיג של מנהיגים'?
- 4) מדוע למידה תמידית תהפוך אותנו למנהיגים טובים יותר?